

ਜਦੋਂ ਰੌਸ਼ਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ

(ਸਾਰਤਰੇ ਦੇ ਨਾਟਕ ਦਾ ਫਲਾਈਸ਼ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ)

ਸਥਾਨ : ਕਾਲੀ ਧਰਤੀ ਜਿਥੇ ਹਰ ਇਕ ਚੀਜ਼ ਕਾਲੀ ਹੈ। ਇਕ ਚੌਕ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕ ਉੱਚਾ ਚਬੂਤਰਾ ਹੈ।

(ਪਰਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹਣ 'ਤੇ ਕਾਲੇ ਕਪੜੇ ਪਾਈ ਸਹਿਮੇ ਸਹਿਮੇ ਲੋਕ ਲੰਘ ਰਹੇ ਹਨ। ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੱਡੀ ਆਫ਼ਤ ਤੋਂ ਡਰੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਜਿਸਨੇ ਚਿੱਟੀ ਪੁਸ਼ਾਕ ਪਾਈ ਹੋਈ ਹੈ, ਮੰਚ 'ਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।)

ਨੌਜਵਾਨ : (ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ) ਇਹ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਧਰਤੀ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਮਨੁੱਖ ਚਲਦੇ ਫਿਰਦੇ ਨੇ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਜ਼ਬਾਨ ਨਹੀਂ- ਜਿਥੇ ਚਾਨਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੀਕ ਨਹੀਂ ਸਭ ਹਨੇਰਾ ਹੀ ਹਨੇਰਾ।

(ਕਾਲੀ ਪੁਸ਼ਾਕ ਵਿਚ ਇਕ ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਲੰਘਦੀ ਹੈ- ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਇਕ ਬੱਚਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਕਾਲੇ ਕਪੜੇ ਪਾਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਬੱਚਾ ਉਸ ਨੌਜਵਾਨ ਵੱਲ ਵੇਖਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਔਰਤ ਉਸ ਨੂੰ ਖਿਚਦੀ ਹੈ, ਬੱਚਾ ਨੌਜਵਾਨ ਵੱਲ ਵੇਖਦਾ ਹੈ।)

ਨੌਜਵਾਨ : ਐ ਬਜ਼ੁਰਗ ਔਰਤ ਤੂੰ ਇਸ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਖਿੱਚ ਰਹੀ ਏਂ ?

ਔਰਤ : ਤੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਕਿਸੇ ਚਿੱਟੀ ਚੀਜ਼ ਵੱਲ ਵੇਖੇਗਾ ਤਾਂ ਇਹਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਅੰਨ੍ਹੀਆਂ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਨੌਜਵਾਨ : ਕਿਉਂ ?

ਔਰਤ : ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਹ ਮਹੀਨਾ, ਮਾਤਮ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਦਾ ਪਸ਼ਚਾਤਾਪ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਨੌਜਵਾਨ : ਕੀ ਇਹ ਮਾਸੂਮ ਵੀ ਕੋਈ ਗੁਨਾਹ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ?

ਔਰਤ : ਹਰ ਇਨਸਾਨ ਜਦੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਗੁਨਾਹਾਂ ਵਿਚ ਲਪੇਟਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਨੌਜਵਾਨ : ਇਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ?

ਔਰਤ : ਇਹ ਸਾਡੀ ਮੁਕੱਦਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ।

ਨੌਜਵਾਨ : ਇਹ ਮੁਕੱਦਸ ਕਿਤਾਬ ਤੁਸੀਂ ਕਦੇ ਪੜ੍ਹੀ ਏ ?

ਔਰਤ : ਨਹੀਂ, ਸਾਡੇ ਔਲੀਏ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਏ- ਉਸ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਪੁਸ਼ਤਾਂ ਤੋਂ ਇਹੀ ਸੁਣਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਗੁਨਾਹ ਦੀ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਹਾਂ, ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ

ਪਸ਼ਚਾਤਾਪ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ- ਪਰ ਤੂੰ ਕਿਹੜੀ ਧਰਤੀ ਦਾ ਵਾਸੀ ਏਂ ਜਿਥੇ ਲੋਕ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਿੱਟੇ ਦੁੱਧ ਕਪੜੇ ਪਾ ਸਕਦੇ ਨੇ ?

ਨੌਜਵਾਨ : ਮੈਂ ਸਮੁੰਦਰ ਪਾਰ ਧਰਤੀ ਦਾ ਵਾਸੀ ਹਾਂ, ਉਥੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਚਿੱਟੇ ਕਪੜੇ ਪਾਉਂਦੇ ਨੇ- ਉਥੇ ਸਾਰੇ ਹੱਸਦੇ ਨੇ ।

ਔਰਤ : ਇਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ? ਇਨਸਾਨ ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ ਗੁਨਾਹਾਂ ਦਾ ਪੁਤਲਾ- ਇਹ ਨਿੱਕਾ ਮੇਰਾ ਪੋਤਰਾ ਏ, ਮੈਂ ਇਹਨੂੰ ਉਂਗਲੀ ਲਾ ਕੇ ਹਰ ਵੇਲੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਰੱਖਦੀ ਹਾਂ, ਪਰ ਕੀ ਪਤਾ ਇਹ ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ ਵੀ ਕਿ ਨਹੀਂ ?

ਨੌਜਵਾਨ : ਕਿਉਂ ?

ਔਰਤ : ਮੈਂ ਇਕ ਵਾਰੀ ਇਹਦੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਹੋਰ ਮਰਦ ਵੱਲ ਵੇਖਦਿਆਂ ਤੱਕਿਆ ਸੀ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਦੋਂ ਦਾ ਹੀ ਸ਼ੱਕ ਏ- ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਬੱਚੇ ਦੀ ਨੁਹਾਰ ਬਿਲਕੁਲ ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਏ ।

ਨੌਜਵਾਨ : ਫੇਰ ਤੂੰ ਇਸ ਸ਼ੱਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਦੇ ।

ਔਰਤ : ਜੇ ਸ਼ੱਕ ਕੱਢ ਦੇਵਾਂ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨੂੰਹ ਵਿਚ ਕੋਈ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ ਦਿਸੇਗਾ ਤੇ ਸਾਡਾ ਔਲੀਆ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਹਰ ਇਨਸਾਨ ਗੁਨਾਹ ਦਾ ਪੁਤਲਾ ਹੈ- ਨਾਲੇ ਤੂੰ ਇਥੇ ਨਾ ਖਲੋ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀ ਤੈਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਣਗੇ ।

ਨੌਜਵਾਨ : ਕਿਉਂ ?

ਔਰਤ : ਔਜ ਦੇ ਦਿਨ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਡਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਜਾਂ ਸਾਡਾ ਔਲੀਆ ਹੀ ਚਿੱਟੇ ਕਪੜੇ ਪਾ ਸਕਦਾ ਏ ।

ਨੌਜਵਾਨ : ਉਹ ਕਿਉਂ ਚਿੱਟੇ ਕਪੜੇ ਪਾ ਸਕਦੇ ਨੇ ?

ਔਰਤ : ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ।

ਨੌਜਵਾਨ : ਕੀ ਉਹ ਇਨਸਾਨ ਨਹੀਂ ?

ਔਰਤ : ਨਹੀਂ ਉਹ ਦੇਵਤੇ ਨੇ ।

ਨੌਜਵਾਨ : ਇਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਏ ?

ਔਰਤ : ਇਹ ਸਾਡੀ ਮੁਕੱਦਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਔਲੀਆ ਕਦੀ ਕੋਈ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ।

(ਨੌਜਵਾਨ ਹੱਸਦਾ ਹੈ।)

ਔਰਤ : ਤੂੰ ਹੱਸ ਰਿਹਾ ਏਂ, ਤੂੰ ਮੁਕੱਦਸ ਕਿਤਾਬ 'ਤੇ ਹੱਸ ਰਿਹਾ ਏਂ ?

ਨੌਜਵਾਨ : ਹਾਂ ਮੈਂ ਹੱਸ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਕੁਝ ਚਿਰ ਬਾਅਦ ਤੂੰ ਵੀ ਹੱਸੇਂਗੀ- ਤੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਚਿਰ ਬਾਅਦ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਹੱਸਣਗੇ ।

ਔਰਤ : ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੇਰੀ ਮੌਤ ਤੈਨੂੰ ਇਥੇ ਲੈ ਆਈ ਏ- ਪਰ ਮੈਂ ਇਥੇ

ਖਲੋਤੀ ਕੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹਾਂ ? ਮੇਰੀ ਨੂੰਹ ਘਰ ਇਕੱਲੀ ਏ ਤੇ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਲੱਭਦੀ ਏ ਕਿ ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਉਜੜੀ ਰਵਾਂ ਤੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਅੱਖ-ਮਟੱਕਾ ਕਰਦੀ ਰਹੇ ਤੇ ਆਪਣੇ ਗੁਨਾਹ ਦੀ ਫਹਿਰਿਸਤ ਲੰਮੀ ਕਰੇ ।

ਨੌਜਵਾਨ : ਪਰ ਅੱਜ ਤਾਂ ਪਸ਼ਚਾਤਾਪ ਦਾ ਦਿਨ ਏ, ਰਾਤ ਵਾਂਗ ਕਾਲਾ ਦਿਨ ਅੱਜ ਖ਼ੌਫ ਦੇ ਮਾਰੇ ਕੋਈ ਕੀ ਗੁਨਾਹ ਕਰੇਗਾ ।

(ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਪੱਤਿਆਂ ਨਾਲ ਢਕਿਆ ਇਕ ਬਾਵਰਾ ਜਿਹਾ ਮੁੰਡਾ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਮੰਚ 'ਤੇ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।)

ਨੰਗਾ : ਗੁਨਾਹ ਤਾਂ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਸਾਰੇ ਰਾਤ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਨੇ ।

ਨੌਜਵਾਨ : ਤੂੰ ਕੌਣ ?

ਨੰਗਾ : ਮੈਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਤੇ ਮੈਂ ਸਭ ਕੁਝ-ਮੈਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਤੂੰ ਕਾਲੇ ਕਪੜੇ ਪਾ- ਮੈਂ ਆਖਿਆ ਮੈਂ ਨਾ ਕਾਲੇ ਪਾਵਾਂਗਾ ਤੇ ਨਾ ਚਿੱਟੇ- ਆਦਮੀ ਨੰਗਾ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਏ, ਉਹਨੂੰ ਨੰਗਾ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਏ । ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਏ, ਇਹ ਬੁੱਢੀ ਆਪਣੀ ਨੂੰਹ 'ਤੇ ਕਿਉਂ ਸ਼ੱਕ ਕਰਦੀ ਏ ?

ਨੌਜਵਾਨ : ਕਿਉਂ ?

ਨੰਗਾ : ਜਦੋਂ ਇਹ ਜਵਾਨ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਇਹ ਆਪ ਅੱਖ ਮਟੱਕਾ ਕਰਦੀ ਸੀ ਤੇ ਜਿਹੜੀ ਇਹਦੀ ਸੱਸ ਸੀ ਉਹ ਇਸ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਦੀ ਸੀ । ਇਹ ਕਾਲੀ ਧਰਤੀ ਏ, ਇਸ ਵਿਚ ਹਰ ਇਕ ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਦਾ ਏ- ਸੱਸ ਨੂੰਹ 'ਤੇ ਕਰਦੀ ਹੈ- ਨੂੰਹ ਸੱਸ 'ਤੇ ਕਰਦੀ ਏ । ਬੀਬੀ ਖਾਵੰਦ 'ਤੇ ਕਰਦੀ ਏ, ਖਾਵੰਦ ਬੀਬੀ 'ਤੇ ਕਰਦਾ ਏ, ਪਰ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਕੀ ਸ਼ੱਕ ਕਰੇਗਾ, ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਹਾਂ ਹੀ ਨੰਗੇ ।

ਨੌਜਵਾਨ : ਤੂੰ ਬੜਾ ਦਿਲਚਸਪ ਆਦਮੀ ਏਂ ।

ਨੰਗਾ : ਹਾਂ ਉਹ ਤਾਂ ਮੈਂ ਹਾਂ ਹੀ- ਮੈਂ ਇਸ ਵਿਚਕਾਲੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਹਰ ਇਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ- ਮੈਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ- ਉਹ ਆਪ ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡਾ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਏ, ਪਰ ਉਹਨੇ ਔਲੀਆ ਕੋਲੋਂ ਮੁਤਬੱਰਕ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਲਿਖਵਾ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਏ ਕਿ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕਦੀ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੈ- ਪਰ ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕੀ-ਕੀ ਗੁਨਾਹ ਕੀਤੇ ਨੇ ?

ਨੰਗਾ : ਹਾਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਤਖ਼ਤ ਲਈ ਪਹਿਲੇ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਨੂੰ ਜ਼ਹਿਰ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਔਲੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ ਇਹ ਸਿਆਸਤ ਏ... (ਭੇਦ ਭਰੇ ਲਹਿਜੇ ਵਿਚ) ਉਰੇ ਆ- ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ

ਏ ਕਿ ਔਲੀਆ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਮੁਤਬਰਕ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਲਿਖੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨੂੰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਢੇਰ ਸਾਰਾ ਸੋਨਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ- ਹਾਂ- ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਤੈਨੂੰ ਹੋਰ ਗੁਨਾਹ ਦੱਸਾਂ... ਉਹਨੇ ਹਰੀ ਧਰਤੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਦੌਲਤ ਖੋਹ ਕੇ ਆਪਣੇ ਮਹਿਲਾਂ ਵਿਚ ਪਾ ਲਈ- ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਸ਼ਕਤ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਚਾਰ ਰੋਟੀਆਂ ਖਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਦੋ ਖਾਣ- ਜਿਹੜੇ ਬੱਚੇ ਰੋਜ਼ ਦੁੱਧ ਪੀਂਦੇ ਨੇ, ਉਹ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿਚ ਇਕ ਦਿਨ ਪੀਣ ਤੇ ਆਪ ਪਤਾ ਈ ਉਹਨੇ ਕੀ ਕੀਤਾ, ਆਪਣੇ ਨੌਕਰਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਹੁਣ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਮੰਗਣ 'ਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਉਹਦੇ ਦਸਤਰਖ਼ਾਨ 'ਤੇ ਵੀਹ ਕਿਸਮ ਦੇ ਭੋਜਨ ਦੀ ਥਾਂ ਪੰਜਾਹ ਕਿਸਮ ਦੇ ਭੋਜਨ ਹੋਣ...

ਨੌਜਵਾਨ : ਪੰਜਾਹ ਕਿਸਮ ਦੇ ?

ਨੰਗਾ : ਹਾਂ, ਖਾਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਵੇਖਣ ਲਈ- ਕਿਉਂਕਿ ਦਸਤਰਖ਼ਾਨ 'ਤੇ ਬਹੁਤੇ ਖਾਣੇ ਹੋਣ, ਉਹ ਉਨਾ ਹੀ ਵੱਡਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹੈ- ਤੇ ਉਹ ਔਲੀਆ ? ਉਹਦਾ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਤਾ ਏ, ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਵੇਖਿਆ ਏ।

ਨੌਜਵਾਨ : ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ?

ਨੰਗਾ : ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਆਦਮੀ ਨੰਗਾ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਆਪਣੇ ਉਤੋਂ ਪਰਦਾ ਲਾਹ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੋਂ ਵੀ ਪਰਦਾ ਲਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇਖਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਏ।

ਨੌਜਵਾਨ : ਅੱਛਾ।

ਨੰਗਾ : ਮੈਂ ਵੇਖਿਆ ਉਹਨੇ ਇਕ ਗੁਫ਼ਾ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਰੱਬ ਦਾ ਘਰ ਆਖਦਾ ਏ- ਤੇ ਉਥੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਏ ਜਿਹੜੇ ਰੱਬ ਉਸ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਏ ?

ਨੌਜਵਾਨ : ਰੱਬ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਏ ?

ਨੰਗਾ : ਹਾਂ ਰੱਬ ਜੇਕਰ ਉਹਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਏ, ਇਸ ਔਰਤ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਦੀ ਲੋੜ ਏ ਤਾਂ ਉਹ ਲੋੜਵੰਦ ਦੀ ਲੋੜ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਏ- ਕੰਵਾਰੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਉਹ ਮੁਤਬਰਕ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚੋਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਇਹ ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਏ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਮਰਦ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਲੈ ਕੇ ਗੁਨਾਹ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਫੇਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਫ਼ਾ ਵਿਚ ਲਿਜਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਨਾਹ ਬਖ਼ਸ਼ਾਉਂਦਾ ਏ।

ਨੌਜਵਾਨ : ਤੈਨੂੰ ਕਿੰਜ ਪਤਾ ਏ ?

ਨੰਗਾ : ਮੈਂ ਵੀ ਇਕ ਕੁੜੀ ਬਣ ਕੇ ਉਥੇ ਗਿਆ, ਮੈਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਕਿ

ਰੱਬ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ ਜੇਕਰ ਤੂੰ ਗੁਨਾਹ ਬਖਸ਼ਾਉਣਾ ਏ ਤਾਂ ਕਪੜੇ ਲਾਹ ਦੇ, ਮੈਂ ਕਪੜੇ ਲਾਹ ਦਿੱਤੇ, ਮੈਂ ਨੰਗਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਮੈਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਉਹਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਨਿਕਲ ਗਈਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਦੇ ਸਾਰੇ ਗੁਨਾਹ ਨੰਗੇ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਨੰਗਾ ਹਾਂ।

ਨੌਜਵਾਨ : ਤੈਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਡਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ?

ਨੰਗਾ : ਆਦਮੀ ਜਦੋਂ ਨੰਗਾ ਹੋ ਜਾਂਦੈ ਤਾਂ ਫੇਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਕੋਲੋਂ ਨਹੀਂ ਡਰਦਾ ਸਗੋਂ ਲੋਕ ਉਹਦੇ ਕੋਲੋਂ ਡਰਦੇ ਨੇ।

ਨੌਜਵਾਨ : ਤੈਨੂੰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਡਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ?

ਨੰਗਾ : ਨਹੀਂ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਫੜਨ ਜਾਂ ਮਾਰਨ ਆਉਂਦੇ ਨੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਗੋਲ ਚਬੂਤਰੇ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ।

ਨੌਜਵਾਨ : ਗੋਲ ਚਬੂਤਰਾ ?

ਨੰਗਾ : ਹਾਂ ਇਸ ਗੋਲ ਚਬੂਤਰੇ 'ਤੇ ਇਕ ਵਾਰੀ ਇਕ ਸੱਚੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਰ ਉਹ ਮਰਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਉਹਦੀ ਰੂਹ ਅਮਰ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਸੱਚਾ ਆਦਮੀ ਇਸ ਚਬੂਤਰੇ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਦਾ ਏ ਤਾਂ ਉਹ ਰੂਹ ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਪਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਜਾਂਦੀ ਏ ਤੇ ਉਹ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਮਰਦਾ, ਉਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਾਰ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਮਾਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਪਰ ਇਕ ਗੱਲ ਹੈ... ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਝੂਠ ਪਖੰਡੀ ਜਾਂ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਚਬੂਤਰੇ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਜਾਏ।

ਨੌਜਵਾਨ : ਪਖੰਡੀ... ਗੁਨਾਹਗਾਰ !

ਨੰਗਾ : ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਵੇਲੇ ਪਟਕ ਕੇ ਡਿਗਦਾ ਏ ਤੇ ਫੇਰ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਉਠਦਾ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਸਿਵਾਏ ਮੇਰੇ, ਇਥੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ।

ਨੌਜਵਾਨ : ਕਿਉਂ ?

ਨੰਗਾ : ਕਿਉਂਕਿ ਔਲੀਆ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚੋਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਏ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਨੇ- ਇਸ ਲਈ ਇਸ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦਾ ਕੋਈ ਹੌਸਲਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਲੈ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਕਿੰਨੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਨੇ ਅੱਜ ਤਾਂ ਸਗੋਂ ਮੈਨੂੰ ਵਿਹਲ ਨਹੀਂ ਮੈਂ ਬੜਾ ਕੁਝ ਵੇਖਣਾ ਏ।

ਨੌਜਵਾਨ : ਬੜਾ ਕੁਝ ਵੇਖਣਾ ਏ ?

ਨੰਗਾ : ਹਾਂ, ਅੱਜ ਗੁਨਾਹਾਂ ਦੇ ਪਸ਼ਚਾਤਾਪ ਦਾ ਦਿਨ ਏ, ਅੱਜ ਇਸ ਕਾਲੀ ਧਰਤੀ ਦੇ ਲੋਕ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਗੁਨਾਹ ਕਰੀ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪਸ਼ਚਾਤਾਪ।

(ਨੰਗਾ ਆਦਮੀ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।)

ਨੌਜਵਾਨ : ਅਜੀਬ ਅਜੀਬ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੇ ਇਸ ਕਾਲੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ। ਗੁਨਾਹ ਦੇ ਅਹਿਸਾਸ ਥੱਲੇ ਦੱਬੇ ਹੋਏ ਲੋਕ- ਗੁਨਾਹ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਦਸ਼ਾਹ- ਗੁਨਾਹ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ਦੇ ਦੰਡੀ ਔਲੀਆ-ਸੱਚ ਲਈ ਫਾਂਸੀ ਚੜ੍ਹਨ ਵਾਲੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਤੇ ਇਕ ਨੰਗਾ ਆਦਮੀ। (ਬਾਹਰ ਰੌਲਾ ਸੁਣਾਈ ਦੇਂਦਾ ਹੈ।) ਹੋਂ ਇਹ ਰੌਲਾ ਕਾਹਦਾ ਏ। ਸ਼ਾਇਦ ਕੁਝ ਸਿਪਾਹੀ ਆ ਰਹੇ ਨੇ। (ਕੁਝ ਸਿਪਾਹੀ ਇਕ ਔਰਤ ਨੂੰ ਖਿੱਚੀ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ।)

ਨੌਜਵਾਨ : ਐ ਨੇਕ ਦਿਲ ਲੋਕੋ, ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਸੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਕਿਥੇ ਲਿਜਾ ਰਹੇ ਹੋ ?

ਸਿਪਾਹੀ : ਨੇਕ ਦਿਲ ਲੋਕੋ ? ਤੂੰ ਸਾਨੂੰ ਨੇਕ ਦਿਲ ਕਹਿਣ ਵਾਲਾ ਕੌਣ ਏਂ ? ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਨੇਕ ਦਿਲ ਨਹੀਂ, ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਹਾਂ- ਇਹ ਔਰਤ ਵੀ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਆਪਣੇ ਗੁਨਾਹ ਦਾ ਪਸ਼ਚਾਤਾਪ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਔਲੀਆ ਕੋਲ ਲਿਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਨੌਜਵਾਨ : ਇਸ ਨੇ ਕੀ ਗੁਨਾਹ ਕੀਤਾ ਏ ?

ਸਿਪਾਹੀ : ਇਸ ਨੇ ਅੱਜ ਕਾਲੇ ਕਪੜੇ ਨਹੀਂ ਪਾਏ।

ਸੁੰਦਰੀ : ਮੈਂ ਕਿਉਂ ਪਾਵਾਂ ਕਾਲੇ ਕਪੜੇ ?

ਸਿਪਾਹੀ : ਤਾਂ ਜੋ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਦਾ ਪਸ਼ਚਾਤਾਪ ਕਰੇਂ।

ਸੁੰਦਰੀ : ਮੈਂ ਕੋਈ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਨੌਜਵਾਨ : ਹਾਂ ਇਹਨੇ ਕੋਈ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਸਿਪਾਹੀ : ਪਰ ਸਾਡੀ ਮੁਕੱਦਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਇਹ ਲਿਖਿਆ ਏ।

ਨੌਜਵਾਨ : ਉਹ ਕਿਤਾਬ ਮੁਕੱਦਸ ਨਹੀਂ।

ਸਿਪਾਹੀ : ਸਾਡਾ ਔਲੀਆ ਕਹਿੰਦਾ ਏ।

ਨੌਜਵਾਨ : ਉਹ ਝੂਠ ਕਹਿੰਦਾ ਏ।

ਸਿਪਾਹੀ : ਸਾਡੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਇਨਸਾਫ਼ ਕਹਿੰਦਾ ਏ।

ਨੌਜਵਾਨ : ਉਹ ਇਨਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ।

ਸਿਪਾਹੀ : ਤੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਵਾਲਾ ਕੌਣ ਏਂ ?

ਨੌਜਵਾਨ : ਇਕ ਇਨਸਾਨ।

ਸਿਪਾਹੀ : ਸਾਡਾ ਔਲੀਆ ਤੈਨੂੰ ਭਸਮ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ।

ਨੌਜਵਾਨ : ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ।

ਸਿਪਾਹੀ : ਤੈਨੂੰ ਔਲੀਏ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ? ਤੂੰ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਮਨੁੱਖ ਏਂ ? ਔਲੀਆ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਤਾਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਵੀ ਕਰਦੇ ਨੇ, ਉਹ ਵੀ ਔਲੀਆ ਕੋਲੋਂ ਡਰਦੇ ਨੇ।

ਨੌਜਵਾਨ : ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਔਲੀਏ ਕੋਲੋਂ ਨਹੀਂ ਡਰਦਾ।
 ਸਿਪਾਹੀ : ਤੂੰ ਤਾਂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੀ ਰੂਹ ਏਂ।
 ਸਿਪਾਹੀ : ਚਲੋ ਜਾ ਕੇ ਔਲੀਆ ਨੂੰ ਖਬਰ ਦੇਈਏ।
 ਸਿਪਾਹੀ 2 : ਪਰ ਇਸ ਸੁੰਦਰੀ ਦਾ ਕੀ ਕਰੀਏ ?
 ਸਿਪਾਹੀ 1 : ਇਸ ਨੂੰ ਇਥੇ ਛੱਡ ਜਾਈਏ।
 ਸਿਪਾਹੀ 2 : ਇਸ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੀ ਰੂਹ ਕੋਲ ?
 ਸਿਪਾਹੀ 1 : ਤੇ ਇਹ ਕਿਹੜੀ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਦੀ ਰੂਹ ਏ ?
 ਸਿਪਾਹੀ 2 : ਇਹ ਤਾਂ ਠੀਕ ਏ।
 ਸਿਪਾਹੀ 1 : ਆ ਫਿਰ ਦੇਰ ਨਾ ਕਰੀਏ।
(ਉਹ ਔਰਤ ਨੂੰ ਉਥੇ ਹੀ ਛੱਡ ਜਾਂਦੇ ਹਨ- ਉਹ ਉਸ ਨੌਜਵਾਨ ਵੱਲ ਵੇਖਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ।)
 ਨੌਜਵਾਨ : ਤੂੰ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਲਈਆਂ ਨੇ ?
 ਸੁੰਦਰੀ : ਮੈਂ ਜੇਕਰ ਦੇਖਾਂਗੀ ਤਾਂ ਗੁਨਾਹ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।
 ਨੌਜਵਾਨ : ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਵੱਲ ਵੇਖਾਂ ?
 ਸੁੰਦਰੀ : ਤੇਰੀ ਹੋਰ ਗੱਲ ਏ।
 ਨੌਜਵਾਨ : ਕਿਉਂ ?
 ਸੁੰਦਰੀ : ਕਿਉਂਕਿ ਤੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਰਤੀ ਦਾ ਵਾਸੀ ਏਂ।
 ਨੌਜਵਾਨ : ਪਰ ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਵੀ ਤਾਂ ਇਨਸਾਨ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ।
 ਸੁੰਦਰੀ : ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਇਨਸਾਨ ਸਾਂ, ਪਰ ਹੁਣ...
 ਨੌਜਵਾਨ : ਪਰ ਹੁਣ... ਤੂੰ ਰੁਕ ਕਿਉਂ ਗਈ ਏ ?
 ਸੁੰਦਰੀ : ਪਰ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ।
 ਨੌਜਵਾਨ : ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਹੁਣ ਵੀ ਇਨਸਾਨ ਵਾਂਗ ਲਗਦੀ ਏ- ਤੇਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਕਿਤਨੀ ਸੁਰੀਲੀ ਏ ?
 ਸੁੰਦਰੀ : ਮੇਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਰੀਲੀ ਏ ?
 ਨੌਜਵਾਨ : ਬੜੀ ਸੁਰੀਲੀ ਤੇ ਤੂੰ ਸੁਹਣੀ ਵੀ ਬੜੀ ਏਂ।
 ਸੁੰਦਰੀ : ਮੈਂ ਸੁਹਣੀ ਆਂ ?
 ਨੌਜਵਾਨ : ਹਾਂ।
 ਸੁੰਦਰੀ : ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਪਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।
 ਨੌਜਵਾਨ : ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਾਂਗਾ।
 ਸੁੰਦਰੀ : ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰੇਂਗਾ ?
 ਨੌਜਵਾਨ : ਕਿਉਂ ਮੈਂ ਸੁਹਣਾ ਨਹੀਂ ?
 ਸੁੰਦਰੀ : ਤੇਰੇ ਵਰਗਾ ਸੁਹਣਾ ਹੋਰ ਕੌਣ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਤੂੰ ਤਾਂ ਚਿੱਟੇ ਕਪੜੇ

ਪਾਏ ਹੋਏ ਨੇ, ਉਹ ਤੈਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਣਗੇ।

ਨੌਜਵਾਨ : ਨਹੀਂ, ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਾਰ ਸਕਦੇ, ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਆਉਂਦਾ ਏ। ਮੈਂ ਉਸ ਚਬੂਤਰੇ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਜਾਵਾਂਗਾ।

ਸੁੰਦਰੀ : ਨਾ ਨਾ ਉਸ ਉੱਤੇ ਨਾ ਚੜ੍ਹੀਂ, ਉਸ ਉੱਤੇ ਜੋ ਚੜ੍ਹਦਾ ਏ, ਫੇਰ ਕਦੀ ਵਾਪਸ ਜੀਂਦਾ ਨਹੀਂ ਉਤਰਦਾ। ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਆ ਅਸੀਂ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਲੁਕ ਜਾਵਾਂਗੇ, ਜਿਥੋਂ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੱਭ ਸਕੇਗਾ।

(ਉਸਨੂੰ ਖਿੱਚ ਕੇ ਬਾਹਰ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਲ ਦੇ ਪਲ ਸਟੇਜ ਖਾਲੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ- ਔਲੀਆ, ਉਹ ਸਿਪਾਹੀ ਜਿਹੜੇ ਪਹਿਲੇ ਸੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਪਕੜੀ ਲਿਜਾਉਣੇ ਸਨ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।)

ਸਿਪਾਹੀ : ਹਾਂ ਉਹ ਇਥੇ ਹੀ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ।

ਸਿਪਾਹੀ 2 : ਚਿੱਟੇ ਕਪੜੇ ਪਾਈ।

ਸਿਪਾਹੀ 1 : ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ (ਰੁਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)

ਔਲੀਆ : ਕੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ?

ਸਿਪਾਹੀ 1 : ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ (ਕੰਬਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)

ਔਲੀਆ : ਉਚਰਦਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ, ਕੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ?

ਸਿਪਾਹੀ : ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ਮੁਕੱਦਸ ਕਿਤਾਬ ਮੁਕੱਦਸ ਨਹੀਂ।

ਔਲੀਆ : ਹੂੰ।

ਸਿਪਾਹੀ : ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਤੁਹਾਡਾ ਔਲੀਆ (ਰੁਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)

ਔਲੀਆ : ਤੁਹਾਡਾ ਔਲੀਆ ?

ਸਿਪਾਹੀ : ਤੁਹਾਡਾ ਔਲੀਆ (ਕੰਬਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)

ਔਲੀਆ : ਕੰਬੀ ਕਿਉਂ ਜਾਂਦਾ ਏ ?

ਸਿਪਾਹੀ : ਜੀ ਗੱਲ ਈ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਏ- ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਤੁਹਾਡਾ ਔਲੀਆ ਝੂਠ ਕਹਿੰਦਾ ਏ, ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਇਨਸਾਫ਼, ਇਨਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਤੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਵਾਲਾ ਕੌਣ ਏ- ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ ਮੈਂ ਇਨਸਾਨ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਸਾਡਾ ਔਲੀਆ ਤੈਨੂੰ ਭਸਮ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ, ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਔਲੀਆ ਕੋਲੋਂ ਨਹੀਂ ਡਰਦਾ, ਉਹ ਬਹੁਤ ਗੁਸਤਾਖ਼ ਏ ਜੀ- ਉਹ ਬਹੁਤ ਪਾਪੀ ਏ ਜੀ, ਉਹ ਬਹੁਤ ਪਾਪੀ ਏ ਜੀ, ਉਹ ਬਹੁਤ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਏ ਜੀ, ਉਹ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੀ ਰੂਹ ਏ ਜੀ, ਉਹਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿਓ ਜੀ, ਉਹਨੂੰ ਭਸਮ ਕਰ ਦਿਓ ਜੀ।

ਔਲੀਆ : ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਬਕਵਾਸ ਬੰਦ ਕਰ।

ਸਿਪਾਹੀ : ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜੀ।

ਔਲੀਆ : ਤੁਸੀਂ ਇਥੋਂ ਚਲੇ ਜਾਓ- ਮੈਂ ਆਪ ਉਸ ਨਾਲ ਨਿਬੜ ਲਵਾਂਗਾ।
ਸਿਪਾਹੀ : ਹਾਂ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪੇ ਨਿਬੜ ਲੈਣਾ ਜੀ।

(ਉਹ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ- ਔਲੀਆ ਇਕੱਲਾ ਟਹਿਲਦਾ ਹੈ ਤੇ
ਇਕ ਥਾਂ ਖਲੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।)

ਔਲੀਆ : (ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲ) ਤਾਂ ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਇਕ ਇਨਸਾਨ ਆ
ਹੀ ਗਿਆ। ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਕਾਲੀ ਧਰਤੀ
'ਤੇ ਕੋਈ ਚਿੱਟੇ ਲਿਬਾਸ ਵਾਲਾ ਇਨਸਾਨ ਨਾ ਆਵੇ- ਪਰ ਕਾਲੀ
ਧਰਤੀ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀ ਵੀ ਵੱਢੀਖੋਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਉਹ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼
ਨਹੀਂ ਨਿਭਾਉਂਦੇ।

(ਨੰਗੇ ਦਾ ਪਰਵੇਸ਼)

ਨੰਗਾ : ਪਰ ਇਹ ਵੱਢੀ ਲੈਣੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸੀ ਕਿਸ ਨੇ ?

ਔਲੀਆ : ਤੂੰ ਕੌਣ ?

ਨੰਗਾ : ਪਛਾਣਿਆ ਨਹੀਂ... ਮੈਂ ਨੰਗਾ ਆਦਮੀ।

ਔਲੀਆ : ਤੂੰ ਹਾਲੇ ਮਰਿਆ ਨਹੀਂ ?

ਨੰਗਾ : ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦੰਭ ਜੀਂਦਾ ਏ, ਉਸ ਨੂੰ ਨੰਗਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਂ ਜੀਂਦਾ
ਹਾਂ।

ਔਲੀਆ : ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਗਲਾ ਘੁੱਟ ਦਿਆਂਗਾ, ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਲਈ
ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਆਂਗਾ।

(ਉਸ ਨੂੰ ਫੜਨ ਲਈ ਦੌੜਦਾ ਏ, ਪਰ ਉਹ ਟਪੂਸੀ ਮਾਰ ਕੇ ਚਬੂਤਰੇ
'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਔਲੀਆ ਬੇਵੱਸ ਹੈ।)

ਨੰਗਾ : (ਹੱਸਦਾ ਹੋਇਆ) ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਾਰ ਸਕਦਾ, ਤੂੰ ਪਾਪੀ ਏਂ, ਦੰਭੀ
ਏਂ।

ਔਲੀਆ : ਮੈਂ ਕੀ ਪਾਪ ਕੀਤਾ ਏ ?

ਨੰਗਾ : ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਕੋਲੋਂ ਪੁੱਛ।

ਔਲੀਆ : ਮੈਂ ਜੋ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਏ, ਉਸ ਮੁਤਬੱਰਕ ਕਿਤਾਬ ਲਈ ਕੀਤਾ ਏ।

ਨੰਗਾ : ਨਹੀਂ ਤੂੰ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਲਈ ਕੀਤਾ ਏ।

ਔਲੀਆ : ਮੈਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੱਬ ਕੋਲੋਂ ਡਰਨਾ ਸਿਖਾਇਆ।

ਨੰਗਾ : ਰੱਬ ਕੋਲੋਂ ਨਹੀਂ, ਆਪਣੇ ਕੋਲੋਂ ? ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕੋਲੋਂ- ਤੂੰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ
ਦਾ ਜ਼ਰ-ਖ਼ਰੀਦ ਗੁਲਾਮ ਏਂ।

ਔਲੀਆ : ਨਹੀਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਲਈ ਮੇਰੀ ਲੋੜ ਏ।

ਨੰਗਾ : ਆਖ਼ਰ ਸੱਚ ਬੋਲ ਹੀ ਪਿਆ ਏਂ- ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਤੇਰੀ ਲੋੜ ਏ ਤੇ
ਤੇਨੂੰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀ- ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਦੋਨੋਂ ਮਿਲ ਕੇ ਖ਼ੂਬ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੂਰਖ

ਬਣਾ ਰਹੇ ਹੋ।

ਔਲੀਆ : ਪਰ ਲੋਕ ਤਾਂ ਹਨ ਹੀ ਮੂਰਖ।

ਨੰਗਾ : ਹਾਂ ਜੇ ਮੂਰਖ ਨਾ ਹੋਣ ਤਾਂ ਤੁਹਾਥੋਂ ਡਰਨ ਕਿਉਂ ? ਪਰ ਇਹ ਕੋਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਮੂਰਖ ਰਹਿਣ।

ਔਲੀਆ : ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਮੂਰਖ ਰਹਿਣਗੇ- ਉਹ ਪੁਸ਼ਤਾਂ ਤੋਂ ਮੂਰਖ ਨੇ।

ਨੰਗਾ : ਇਹ ਤੂੰ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਏਂ ?

ਔਲੀਆ : ਹਾਂ-ਹਾਂ ਇਹ ਮੈਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹਾਂ- ਪੁਸ਼ਤਾਂ ਤੋਂ ਮੇਰੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ, ਕਦੀ ਦੋਜ਼ਖ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ, ਕਦੀ ਚੁਰਾਸੀ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ ਮੂਰਖ ਬਣਾਉਂਦੇ ਆ ਰਹੇ ਨੇ ਤੇ ਅੱਜ ਮੈਂ ਗੁਨਾਹ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੂਰਖ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

ਨੰਗਾ : ਅੱਜ ਤੂੰ ਬੜਾ ਸੱਚ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਏਂ।

ਔਲੀਆ : ਹਾਂ ਸੱਚ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਇਕ ਗੱਲ ਏ... ਜੇਕਰ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਕਾਬੂ ਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਜੀਂਦਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣ ਲਗਾ।

ਨੰਗਾ : ਓ ਕਾਲੀ ਧਰਤੀ ਦੇ ਔਲੀਆ, ਮੇਰੀ ਮੌਤ ਹੁਣ ਤੇਰੇ ਵੱਸ ਨਹੀਂ ਪਰ- ਤੂੰ ਮੈਥੋਂ ਡਰ ਨਾ, ਤੂੰ ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਜਾਰੀ ਰੱਖ, ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਵਿਚ ਬੜੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਏ। ਮੈਂ ਉਸ ਦਿਨ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਾਂਗਾ ਜਦੋਂ ਤੇਰਾ ਦੰਭ ਚੁਰਾਹੇ ਵਿਚ ਨੰਗਾ ਹੋਏਗਾ।

(ਨੰਗਾ ਆਦਮੀ ਹੱਸਦਾ-ਹੱਸਦਾ ਗਾਇਬ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਔਲੀਆ ਏਧਰ ਓਧਰ ਟਹਿਲਦਾ ਹੈ, ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨਾਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।)

ਬਾਦਸ਼ਾਹ : ਬਜ਼ੁਰਗਵਾਰ ਇਹ ਸਿਪਾਹੀ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਏ ਕਿ ਸਮੁੰਦਰ ਪਾਰ ਦਾ ਇਕ ਇਨਸਾਨ ਇਥੇ ਆ ਗਿਆ ਏ ?

ਔਲੀਆ : ਮੈਂ ਵੀ ਇਹ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਏ, ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸਲਾਮਤ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ : ਪਰ ਉਹ ਹੈ ਕਿਥੇ ?

ਸਿਪਾਹੀ : ਹਜ਼ੂਰ ਅਸੀਂ ਉਸ ਔਰਤ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇਥੇ ਹੀ ਛੱਡ ਕੇ ਗਏ ਸਾਂ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ : ਇਥੇ ਛੱਡ ਕੇ ਗਏ ਸੀ ਤਾਂ ਫੇਰ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਹੜੱਪ ਕਰ ਗਈ ਏ ?

ਸਿਪਾਹੀ : ਕਰ ਹੀ ਗਈ ਏ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ : ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ ਦੁੜਾਓ- ਉਸ ਚਿੱਟੇ ਲਿਬਾਸ ਵਾਲੇ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ।

(ਸਿਪਾਹੀ-ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ- ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਔਲੀਆ ਦੋਨੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹਨ।)

- ਬਾਦਸ਼ਾਹ : ਹੇ ਮੁਤਬੱਰਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸੁਣਿਆ ?
- ਔਲੀਆ : ਸੁਣਿਆ ਏ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਮੁਹਤਰਮ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਉਹ ਮੁਕੱਦਸ ਕੋਲੋਂ ਨਹੀਂ ਡਰਦਾ।
- ਬਾਦਸ਼ਾਹ : ਉਸ ਨੂੰ ਡਰਨਾ ਹੀ ਪਏਗਾ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਚ ਇਹ ਮੁਕੱਦਸ ਕਿਤਾਬ ਕੋਲੋਂ ਡਰਨਾ ਹੀ ਪਏਗਾ।
- ਔਲੀਆ : ਹਾਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਮੁਹਤਰਮ ਜੇਕਰ ਉਹ ਮੁਕੱਦਸ ਕਿਤਾਬ ਤੋਂ ਡਰੇਗਾ ਤਾਂ ਹੀ ਉਹ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਕੋਲੋਂ ਡਰੇਗਾ।
- ਬਾਦਸ਼ਾਹ : ਪਰ ਇਹ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਏ ਕਿ ਉਹ ਮੁਕੱਦਸ ਕਿਤਾਬ ਕੋਲੋਂ ਨਹੀਂ ਡਰਦਾ... ਕੀ ਉਹਨੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕਦੀ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ?
- ਔਲੀਆ : ਇਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨੇ ਕਦੀ ਗੁਨਾਹ ਨਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ- ਇਹ ਗੱਲ ਮੇਰੇ ਤੁਹਾਡੇ ਦਰਮਿਆਨ ਹੈ। ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਮੁਹਤਰਮ ਕਿ ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਹੋਸ਼ ਸੰਭਾਲਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਗੁਨਾਹ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰ ਸਾਧਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਏ।
- ਬਾਦਸ਼ਾਹ : ਉਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ?
- ਔਲੀਆ : ਇਹ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਰੱਜ ਕੇ ਰੋਟੀ ਨਾ ਮਿਲੇ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਗੁਨਾਹ ਉਹ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਰਦਾ ਏ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਰੋਟੀ ਵੱਲ ਭੁੱਖੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਵੇਖਦਾ ਏ।
- ਬਾਦਸ਼ਾਹ : ਖੂਬ- ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੁਸੀਂ ਮੁਤਬੱਰਕ ਕਿਤਾਬ ਲੈ ਕੇ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਪੁੱਜ ਜਾਂਦੇ ਹੋ ਕਿ ਪਰਾਈ ਚੀਜ਼ ਵੱਲ ਤੱਕਣਾ ਗੁਨਾਹ ਹੈ।
- ਔਲੀਆ : ਹਾਂ ਤੇ ਇਥੇ ਹੀ ਬੱਸ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਰੱਬ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੁਝ ਲੋਕ ਭੁੱਖੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਨੇ।
- ਬਾਦਸ਼ਾਹ : ਖੂਬ, ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਦੇ ਸੋਚਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿ ਉਹ ਭੁੱਖਾ ਕਿਉਂ ਹੈ ?
- ਔਲੀਆ : ਹਾਂ, ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ ਇਤਨੀ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ- ਕਦੀ ਕਦੀ ਮਾਸੂਮ ਬੱਚਾ ਇਹ ਸਵਾਲ ਆਪਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਕੋਲੋਂ ਪੁੱਛ ਹੀ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਪੂ ਤੁਸੀਂ ਇੰਨੀ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤੇ ਭੁੱਖੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ, ਜਦੋਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਤੇ ਉਸਦੇ ਅਮੀਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਪਰ ਉਹ ਕਦੀ ਵੀ ਭੁੱਖੇ ਨਹੀਂ ਤੇ ਉਹ ਛੱਤੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਭੋਜਨ ਖਾ ਕੇ ਮੋਟੇ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦੇ ਨੇ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ : ਉਹ ਪੁੱਛ ਹੀ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮੋਟੇ ਕਿਉਂ ਹਾਂ ਤੇ ਉਹ ਪਤਲੇ ਕਿਉਂ ਨੇ ?

ਔਲੀਆ : ਹਾਂ

ਬਾਦਸ਼ਾਹ : ਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਮੁਤਬੱਰਕ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚੋਂ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਂਦੇ ਹੋ ਕਿ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਉਹਦੇ ਅਮੀਰਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮ ਵਿਚ ਨੇਕ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਨੇ ।

ਔਲੀਆ : ਹਾਂ ਇਹ ਮੈਂ ਸਭ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਤਕਦੀਰ ਮੰਨ ਲੈਂਦੇ ਨੇ । ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਸਮਝੌਤਾ ਚਲਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਏ ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ : ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹਾਂ ਮੁਤਬੱਰਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਤੇ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਮੇਰਾ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਸੋਨਾ ਆਪਣਾ ਪੂਰਾ ਮੁੱਲ ਕੱਢ ਰਿਹਾ ਹੈ ।

ਔਲੀਆ : ਹਾਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਮੁਹਤਰਮ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਪੂਰੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ- ਮੇਰੀ ਹਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਪਰਜਾ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਗੁਨਾਹ ਦੇ ਅਹਿਸਾਸ ਥੱਲੇ ਦੱਬੀ ਰਹੇ ਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਈਨ ਮੰਨਦੀ ਰਹੇ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਗਿਲਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਸਿਪਾਹੀ ਮੇਰਾ ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ : ਇਹ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹੋ- ਤੁਹਾਡਾ ਕੰਮ ? ਕੀ ਤੁਹਾਡਾ ਤੇ ਸਾਡਾ ਕੰਮ ਦੋ ਸਕਦੇ ਨੇ ? ਤੁਸੀਂ ਮੂੰਹੋਂ ਕੱਢੋ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਿਰ ਚਾਹੋਗੇ ਲਾਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਐਸਾ ਕੌਣ ਨਾ-ਮੁਰਾਦ ਏ ਜੋ ਕਾਲੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਿਰ ਚੁਕਦਾ ਏ ।

ਔਲੀਆ : ਇਕ ਨੰਗਾ ਆਦਮੀ ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ : ਉਹ, ਉਹ ਨੰਗਾ ਆਦਮੀ, ਉਹ ਬਾਵਰਾ ਜਿਹਾ, ਪਰ ਉਹਦੇ ਕੋਲੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਖ਼ਤਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਏ ?

ਔਲੀਆ : ਸਿਰਫ਼ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਖ਼ਤਰਾ ਏ- ਅਸਲ ਵਿਚ ਹਰ ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਖ਼ਤਰਾ ਏ ਜਿਹਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪਰਦੇ ਜਾਂ ਮਖੌਟੇ ਥੱਲੇ ਲਕੋਇਆ ਏ । ਉਹ ਆਪ ਨੰਗਾ ਏ, ਇਸ ਲਈ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਪਰਦੇ ਪਾੜਨਾ ਉਹਦਾ ਸ਼ੁਗਲ ਏ । ਮੈਨੂੰ ਖ਼ਤਰਾ ਈ ਸਿਰਫ਼ ਉਹਦੇ ਕੋਲੋਂ ਹੈ ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ : ਮੈਂ ਉਹਦਾ ਔਜ਼ ਹੀ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕਰਾਂਗਾ ।

ਨੰਗਾ : ਔਜ਼ ਕਿਉਂ ? ਹੁਣੇ ਕਰੋ- ਨੰਗਾ ਹਾਜ਼ਰ ਏ ।

ਔਲੀਆ : ਤੂੰ ਬੜਾ ਗੁਸਤਾਖ਼ ਏਂ- ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸਲਾਮਤ ਨੂੰ ਤੂੰ ਕੋਈ ਸਲਾਮ

ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਨੰਗਾ : ਨੰਗਾ ਆਪ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹੈ- ਉਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਸਲਾਮ ਕਰੇ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ : ਤੈਨੂੰ ਕੋਈ ਡਰ ਨਹੀਂ ?

ਨੰਗਾ : ਡਰ ਉਸ ਨੂੰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਕੋਲ ਕੁਝ ਗੁਆਉਣ ਲਈ ਹੋਵੇ-
ਨੰਗੇ ਦਾ ਕੀ ਕੋਈ ਲਾਹ ਲਵੇਗਾ ?

ਬਾਦਸ਼ਾਹ : ਤੂੰ ਇਸ ਬਜ਼ੁਰਗ ਔਲੀਆ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰਨਾ ਛੱਡ ਦੇ।

ਨੰਗਾ : ਇਹ ਔਲੀਆ ਝੂਠ ਬੋਲਣਾ ਛੱਡ ਦਏ।

ਔਲੀਆ : ਕੀ ਮੈਂ ਝੂਠ ਬੋਲਦਾ ਹਾਂ ?

ਨੰਗਾ : ਇਕ ਸਿਰੇ ਤੋਂ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ : ਕੀ ਜੋ ਕੁਝ ਮੁਤਬੱਰਕ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਉਹ ਝੂਠ ਏ ?

ਨੰਗਾ : ਉਹ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਜਦੋਂ ਦਾ ਇਹਨੇ ਜਾਂ ਇਹਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੇ
ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਸੋਨਾ ਲਿਆ ਏ ਇਸ ਨੇ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੇ
ਉਸ ਵਿਚ ਝੂਠ ਭਰ ਦਿੱਤਾ ਏ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ : ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਇਲਜ਼ਾਮ ਦੇ ਰਿਹਾ ਏਂ।

ਨੰਗਾ : ਹਾਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਫੇਰ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ : ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਸਿਰ ਲਾਹ ਦੇਵਾਂਗਾ।

ਨੰਗਾ : ਲਾਹ ਦੇਵੋ, ਤੁਸੀਂ ਬੜੇ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਮੇਰਾ ਸਿਰ ਲਾਹ ਰਹੇ ਹੋ, ਪਰ ਇਹ
ਸਿਰ ਹੈ ਕਿ ਲਹਿੰਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਫੇਰ ਮੇਰੇ ਧੜ 'ਤੇ ਆ ਲਗਦਾ ਏ।

ਔਲੀਆ : ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਮੁਹਤਰਮ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਇਸ ਚਬੂਤਰੇ 'ਤੇ ਪੈਰ ਰੱਖ ਕੇ
ਖਲੋਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਵਿਗਾੜ ਸਕਦਾ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ : ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਏ, ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਹੀ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ
ਵਿਗਾੜ ਸਕਦਾ, ਫੇਰ ਮੈਂ ਕਾਹਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹੋਇਆ। ਮੈਂ ਇਸ
ਚਬੂਤਰੇ ਨੂੰ ਢਾਹ ਦੇਵਾਂਗਾ।

ਔਲੀਆ : ਪਰ ਇਹ ਢਾਹੇਗਾ ਕੌਣ ? ਇਸ ਚਬੂਤਰੇ 'ਤੇ ਜੀਂਦਾ ਪੈਰ ਉਹੀ ਰੱਖ
ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਕੋਈ ਗੁਨਾਹ ਨਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ : ਇਸਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਢਾਹਦੇ, ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਮੁਤਬੱਰਕ ਕਿਤਾਬ
ਦੇ ਮਾਲਕ ਹੋ, ਤੁਹਾਡੇ ਨੇੜੇ ਤਾਂ ਗੁਨਾਹ ਕਦੀ ਆਇਆ ਨਹੀਂ।

(ਨੰਗਾ ਉੱਚੀ-ਉੱਚੀ ਹੱਸਦਾ ਹੈ।)

ਬਾਦਸ਼ਾਹ : ਤੂੰ ਹੱਸ ਰਿਹਾ ਏਂ ?

ਨੰਗਾ : ਹਾਂ ਹੱਸ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ : ਕਿਉਂ ?

ਨੰਗਾ : ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲ 'ਤੇ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ : ਮੇਰੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ?

ਨੰਗਾ : ਕਿਉਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਕੋਈ ਹੱਸ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ?

ਬਾਦਸ਼ਾਹ : ਨਹੀਂ।

ਨੰਗਾ : ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਮੂਰਖਾਂ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਕਰੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੱਸਾਂਗਾ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ : ਮੂਰਖਾਂ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ?

ਨੰਗਾ : ਹਾਂ, ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਮੂਰਖਾਂ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਏ, ਜਦੋਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸਮਝੇ ਕਿ ਔਲੀਆ ਨੇ ਕੋਈ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਔਲੀਆ ਕੋਲੋਂ ਪੁੱਛੇ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕਿਹੜਾ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ? ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਏ ਉਸ ਨੇ ਸਭ ਕੁਝ ਮੁਤਬੱਰਕ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਪਰਦੇ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਸੀਂ ਹਰ ਗੁਨਾਹ ਸਿਆਸਤ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪਰਦੇ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਏ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ : ਬਕਵਾਸ ਬੰਦ ਕਰ।

ਨੰਗਾ : ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਫੇਰ।

(ਨੰਗਾ ਆਦਮੀ ਹੱਸੀ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਕੰਬੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।)

ਔਲੀਆ : ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੰਗੇ ਆਦਮੀ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦੇਵੋ, ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਮੁਹਤਰਮ।

ਨੰਗਾ : (ਹੱਸਦੇ ਹੋਏ) ਕੁਝ ਲੋਕ ਸਮਝਦੇ ਨੇ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਚਿੱਟੇ ਕਪੜੇ ਪਾ ਲੈਣ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਨਾਹ ਛੁਪ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਨੰਗੇ ਦੀ ਅੱਖ ਸਭ ਵੇਖ ਲੈਂਦੀ ਏ।

(ਇੰਨੇ ਵਿਚ ਬਾਹਰ ਰੋਲਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਸਿਪਾਹੀ ਨੌਜਵਾਨ ਅਤੇ ਉਸ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਕੁੜੀ ਸਹਿਮੀ ਹੋਈ ਹੈ।)

ਬਾਦਸ਼ਾਹ : ਤੇ ਇਹ ਨੌਜਵਾਨ ਏ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਮੁਤਬੱਰਕ ਕੋਲੋਂ ਡਰਦਾ ਨਹੀਂ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਖੋਫ਼ ਨਹੀਂ।

ਸਿਪਾਹੀ : ਹਾਂ ਜਨਾਬ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਜੰਗਲ ਵਿਚੋਂ ਲੱਭਿਆ ਏ।

ਔਲੀਆ : ਤਾਂ ਇਹ ਅੱਜ ਪਸ਼ਚਾਤਾਪ ਵਾਲੇ ਮੁਤਬੱਰਕ ਦਿਨ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਰੰਗ-ਰਲੀਆ ਮਨਾ ਰਹੇ ਸਨ।

ਨੰਗਾ : ਕੋਈ ਰੱਬ ਦੀ ਗੁਫ਼ਾ ਵਿਚ ਰੰਗ-ਰਲੀਆ ਮਨਾਉਂਦੇ ਨੇ ਤੇ ਕੋਈ ਰੱਬ ਦੇ ਜੰਗਲ ਵਿਚ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ : ਤੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰ ਜਾ।

ਨੰਗਾ : (ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ) ਹਾਂ ਨੰਗੇ ਆਦਮੀ ਤੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰ ਜਾਹ, ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਦਿਲਚਸਪ ਤਮਾਸ਼ਾ ਤੈਨੂੰ ਫੇਰ ਕਦੋਂ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ ?

ਬਾਦਸ਼ਾਹ : ਤੂੰ ਇਸ ਧਰਤੀ ਦਾ ਵਾਸੀ ਏਂ, ਨੌਜਵਾਨ ?

ਨੌਜਵਾਨ : ਮੈਂ ਸਮੁੰਦਰੋਂ ਪਾਰ ਉਸ ਧਰਤੀ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ਹਾਂ, ਪਰ ਇਹ ਧਰਤੀ ਮੇਰੀ ਆਪਣੀ ਏ ਕਿਉਂਕਿ ਇਥੇ ਵੀ ਇਨਸਾਨ ਵਸਦੇ ਨੇ। ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਏ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਨਸਾਨ ਸਮਝਦੇ ਨਹੀਂ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ : ਕੀ ਤੈਨੂੰ ਇਸ ਧਰਤੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ?

ਨੌਜਵਾਨ : ਇਨਸਾਨਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਦੇ ਇਨਸਾਨਾਂ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਤੋਂ ਮੈਂ ਜਾਣੂੰ ਹਾਂ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ : ਫੇਰ ਤੂੰ ਕਾਲੇ ਕਪੜੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਪਾਏ ?

ਨੌਜਵਾਨ : ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇਨਸਾਨਾਂ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ- ਹੱਸਦੀ ਵੱਸਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਖਾਹ-ਮਖਾਹ ਸੰਕਟ ਵਿਚ ਪਾ ਦੇਣਾ, ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਦਰਤੀ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਗੁਨਾਹ ਕਹਿਣਾ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਨਹੀਂ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ : ਕੀ ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅੱਜ ਗੁਨਾਹਾਂ ਦੇ ਪਸ਼ਚਾਤਾਪ ਦਾ ਦਿਨ ਏ, ਇਸ ਲਈ ਅੱਜ ਕਾਲੇ ਕਪੜੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨੇ।

ਨੌਜਵਾਨ : ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਲੇ ਕਪੜੇ ਪਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੱਜ ਚਿੱਟੇ ਪਾਏ ਹੋਏ ਨੇ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ : ਕੀ ਮਤਲਬ ?

ਨੌਜਵਾਨ : ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸਲਾਮਤ- ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਜਿੰਨੇ ਗੁਨਾਹ ਹੁੰਦੇ ਨੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਥੋਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹੋ, ਇਸ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੇ ਕਰਤਾ-ਧਰਤਾ ਹੋ।

(ਨੰਗਾ ਇਕੱਲਾ ਤਾੜੀ ਮਾਰਦਾ ਹੈ।)

ਬਾਦਸ਼ਾਹ : ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਮੈਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹਾਂ ਪਰ ਮੈਂ ਗੁਨਾਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਕਿਉਂ ਹਾਂ ?

ਨੌਜਵਾਨ : ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸਲਾਮਤ, ਜਿਸ ਨਿਜ਼ਾਮ ਵਿਚ ਇਕ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਨਾ ਮਿਲੇ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਪੇਟ ਦੀ ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੋਲੋਂ ਰੋਟੀ ਖੋਹਣ 'ਤੇ ਮਜਬੂਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਕਸੂਰ ਕਿਸ ਦਾ ਏ ?

ਬਾਦਸ਼ਾਹ : ਖੋਹਣ ਵਾਲੇ ਦਾ...।

ਨੌਜਵਾਨ : ਕਿਉਂ ?

ਬਾਦਸ਼ਾਹ : ਉਸ ਨੂੰ ਰੱਬ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਮੰਨਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਏ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਏ।

ਔਲੀਆ : ਮੁਕੱਦਸ ਕਿਤਾਬ ਇਹੀ ਕਹਿੰਦੀ ਏ।

ਨੌਜਵਾਨ : ਹਾਂ ਮੁਕੱਦਸ ਕਿਤਾਬ ਇਹੀ ਕਹਿੰਦੀ ਏ ਕਿ ਸ਼ਾਂਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਏ ਪਰ

ਪੇਟ ਦੀ ਅੱਗ ਇਹ ਕਹਿੰਦੀ ਏ ਕਿ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।
ਬਾਦਸ਼ਾਹ : ਜੇ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਮੂੰਹ ਵਧਦੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਰੋਟੀ ਕਿੱਥੋਂ ਆਵੇ ?

ਨੌਜਵਾਨ : ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ, ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ਤਾਂ ਫੇਰ ਕਾਹਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹੋਏ ? ਕੀ ਤੁਹਾਡੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਾਲੇ ਕਪੜੇ ਪੁਆ ਦਿਓ... ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦੀ ਬਣਾ ਕੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕਾਲਾ ਡੰਡਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਮਾਰੋ ? ਜਵਾਬ ਦੇਵੋ ਮੇਰਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਏ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ : ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹਰ ਇਕ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਵੇ।

ਨੌਜਵਾਨ : ਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪਰਜਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਹਰ ਇਕ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰੇ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ : ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਲੋਕ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਨੇ।

ਨੌਜਵਾਨ : ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਲੋਕ ਬਗ਼ਾਵਤਾਂ ਵੀ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਨੇ।

(ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਲਾਲ ਪੀਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਨੌਜਵਾਨ ਵੱਲ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਵੇਖਦਾ ਹੈ। ਸਿਪਾਹੀ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਹਰਕਤ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।)

ਬਾਦਸ਼ਾਹ : ਠਹਿਰੋ- ਨੌਜਵਾਨ ਜੋ ਕੁਝ ਤੂੰ ਕਿਹਾ ਏ ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਏ, ਇਹਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੌਤ ਏ, ਪਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਗੱਲ ਏ ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੇ 'ਤੇ ਤਰਸ ਆ ਰਿਹਾ ਏ।

ਨੌਜਵਾਨ : ਤਰਸ ?

ਬਾਦਸ਼ਾਹ : ਹਾਂ ਤਰਸ, ਤੂੰ ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਆਇਆ ਹੈਂ, ਇਸ ਲਈ ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਪਰਜਾ ਏਂ ਤੇ ਤਰਸ ਕਰਨਾ ਇਕ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਏ।

ਨੌਜਵਾਨ : ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਦਸਤੂਰ ਦਾ ਪਤਾ ਏ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਏ ਕਿ ਇਕ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਪਰਜਾ ਨੂੰ ਤਰਸ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਪਰਜਾ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ : (ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ) ਲੈ ਜਾਓ ਇਸ ਬਾਗ਼ੀ ਨੂੰ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਸਿਰ ਲਾਹ ਦਿਓ।

ਸ਼ੁੰਦਰੀ : ਨਹੀਂ... ਨਹੀਂ... ਇਹ ਜ਼ੁਲਮ ਏ, ਇਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ।

(ਸਿਪਾਹੀ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਪਕੜ ਕੇ ਖਿੱਚਦੇ ਹਨ।)

ਔਲੀਆ : ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸਲਾਮਤ ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਅਸੂਲ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਕਿ ਇਸ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੋਲੋਂ ਇਸ ਦੇ ਗੁਨਾਹ ਦੇ ਇਤਰਾਫ਼

ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਨੌਜਵਾਨ : ਮੈਂ ਕੋਈ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਔਲੀਆ : ਤੇਰਾ ਗੁਨਾਹ ਤੇਰੇ ਵਿਚੋਂ ਆਪ ਬੋਲੇਗਾ, ਇਸ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਬੋਲੇਗਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਗੁਨਾਹ ਵਿਚ ਸ਼ਰੀਕ ਬਣਾਇਆ। ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਸ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ : ਹਾਂ ਇਸ ਕੁੜੀ ਕੋਲੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇ।

ਔਲੀਆ : ਤੂੰ ਇਸ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਕਦੋਂ ਤੋਂ ਜਾਣਦੀ ਏਂ ?

ਸੁੰਦਰੀ : ਕੁਝ ਦੇਰ ਪਹਿਲੋਂ ਤੋਂ।

ਔਲੀਆ : ਇਹ ਤੈਨੂੰ ਕਿਥੇ ਮਿਲਿਆ ?

ਸੁੰਦਰੀ : ਇਥੇ ਹੀ, ਇਹ ਸਿਪਾਹੀ ਮੈਨੂੰ ਖਿੱਚੀ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਇਹ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ।

ਔਲੀਆ : ਗੋਇਆ ਉਹਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਲਿਆ।

ਸੁੰਦਰੀ : ਨਹੀਂ ਉਹਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕਿਉਂ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਮਨਹੂਸ ਏ। ਇਹਨੇ ਗੁਨਾਹ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਰਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵਾਸੀ ਮਨਹੂਸ ਨਹੀਂ- ਕੋਈ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਨਹੀਂ।

ਔਲੀਆ : ਯਾਨੀ ਮੁਕੱਦਸ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਗ਼ਲਤ ਆਖਿਆ।

ਸੁੰਦਰੀ : ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਚਲੇ ਗਏ।

ਔਲੀਆ : ਤੇ ਪਿਛੋਂ ਇਹਨੇ ਤੈਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ?

ਸੁੰਦਰੀ : ਇਹੀ ਕਿ ਮੇਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਬੜੀ ਸੁਰੀਲੀ ਏ, ਮੈਂ ਬੜੀ ਸੁਹਣੀ ਹਾਂ।

ਔਲੀਆ : ਯਾਨੀ ਤੇਰੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰਕੇ ਤੈਨੂੰ ਗੁਨਾਹ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ।

ਸੁੰਦਰੀ : ਮੈਨੂੰ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਿਸੇ ਨਹੀਂ ਕਹੀਆਂ ਸਨ, ਮੈਨੂੰ ਸਾਰੇ ਮਨਹੂਸ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ।

ਸਿਪਾਹੀ 1 : ਇਹ ਹੈ ਹੀ ਮਨਹੂਸ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਇਹਨੇ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਨੂੰ ਖਾ ਲਿਆ।

ਔਲੀਆ : ਯਾਨੀ ਇਸ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮਾਂ ਦੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਦਾ ਇਤਰਾਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਨੇਕ ਬੰਦੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਦੇ ਦਿੱਤੀ।

ਸੁੰਦਰੀ : ਨਹੀਂ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਉਹ ਬੜੇ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਬਿਮਾਰ ਸਨ ਤੇ ਉਸ ਸਾਲ ਬਹੁਤ ਸਰਦੀ ਪੈਣ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

ਔਲੀਆ : ਤੇ ਫੇਰ ?

ਸੁੰਦਰੀ : ਜਦੋਂ ਹੋਸ਼ ਸੰਭਾਲੀ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਛੱਡ ਗਈ-

ਮੈਂ ਯਤੀਮ ਹੋ ਗਈ।

ਔਲੀਆ : ਯਾਨੀ ਤੇਰਾ ਗੁਨਾਹ ਇਤਨਾ ਵੱਡਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹਦਾ ਇਤਰਾਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਤੇਰੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਦੇਣੀ ਪਈ।

ਸੁੰਦਰੀ : ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਵੱਡੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਯਤੀਮ ਜਾਣ ਕੇ ਸਾਰੇ ਪਾਸਿਉਂ ਭੁੱਖੀਆਂ ਨਿਗਾਹਾਂ ਨੇ ਖਾਣਾ ਚਾਹਿਆ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ : ਇਹ ਬੜੀ ਪੁਰਾਣੀ ਗੱਲ ਏ। ਹਰ ਸੁਹੜੀ ਕੁੜੀ ਇਹ ਸਮਝਦੀ ਏ ਕਿ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਨਿਗਾਹਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਉਸਨੂੰ ਵੇਖ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਔਲੀਆ : ਤੇ ਇਹ ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਏ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਨਾ ਵੇਖਣ ਤਾਂ ਉਹ ਸੁਹਣੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਦਮਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹਦੇ ਵੱਲ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ, ਪਰ ਕੀ ਇਸ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਵੀ ਤੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ।

ਸੁੰਦਰੀ : ਨਹੀਂ, ਇਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪਿਆਰ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ।

ਔਲੀਆ : ਯਾਨੀ ਤੂੰ ਪਛਾਣ ਸਕਦੀ ਏਂ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਨਜ਼ਰ ਪਿਆਰ ਵਾਲੀ ਏ ਤੇ ਕਿਹੜੀ ਦੂਸਰੀ ਖੈਰ ਇਹ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨੇ ਤੈਨੂੰ ਗੁਨਾਹ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ।

ਸੁੰਦਰੀ : ਪਿਆਰ ਕਰਨਾ ਕੋਈ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ।

ਔਲੀਆ : ਇਹ ਹੈ। ਅਤੇ ਫੇਰ ਇਹ ਤੈਨੂੰ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਲੈ ਗਿਆ।

ਸੁੰਦਰੀ : ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਲੈ ਗਈ।

ਔਲੀਆ : ਇਹ ਇਕੋ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਤੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਲੈ ਗਈ ਜਾਂ ਉਹ ਤੈਨੂੰ ਲੈ ਗਿਆ।

ਸੁੰਦਰੀ : ਪਰ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਦੋਸ਼ ਮੰਨਦੀ ਹਾਂ।

ਔਲੀਆ : ਦੋਸ਼ ਜਾਂ ਗੁਨਾਹ ?

ਸੁੰਦਰੀ : ਇਕ ਹੀ ਗੱਲ ਏ।

ਔਲੀਆ : ਨਹੀਂ ਇਕ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਆਪਣੇ ਦੋਸ਼ ਲਈ ਤੈਨੂੰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅੱਗੇ ਜਵਾਬ-ਦੇਹ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਗੁਨਾਹ ਲਈ ਮੁਤਬੱਰਕ ਕਿਤਾਬ ਅੱਗੇ।

(ਕੁੜੀ ਘਬਰਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।)

ਨੌਜਵਾਨ : ਮਜ਼ਲੂਮ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਮੁਤਬੱਰਕ ਕਿਤਾਬ ਦੋਨੋਂ ਇਕੋ ਹੀ ਚੱਕੀ ਦੇ ਦੋ ਪੁੜ ਨੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਪੀਸਿਆ ਜਾਣਾ ਏ।

ਔਲੀਆ : ਤਾਂ ਤੂੰ ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਏਂ ਕਿ ਤੂੰ ਅਤੇ ਇਸ ਕੁੜੀ ਨੇ ਜ਼ਰਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਗੁਨਾਹ ਵੀ।

ਨੌਜਵਾਨ : ਮੇਰੇ ਮੰਨਣ ਨਾਲ ਕੀ ਫ਼ਰਕ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਵੀ ਫ਼ਾਂਸੀ ਤੇ

ਉਸ ਨਾਲ ਵੀ ਫਾਂਸੀ।
 ਬਾਦਸ਼ਾਹ : ਇਸ ਗੁਸਤਾਖ਼ ਨਾਲ ਹੋਰ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਤੂੰ ਫਾਂਸੀ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾ।
 ਨੰਗਾ : ਤੂੰ ਸਾਥੀਆ ਇਥੇ ਆ ਜਾ।
 ਨੌਜਵਾਨ : ਮੈਂ?
 ਨੰਗਾ : ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਏ ਕਿ ਤੂੰ ਕੋਈ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਤੂੰ ਇਥੇ ਆ ਜਾ ਤੇਰੇ ਵਰਗਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਇਥੇ ਏ।
 ਔਲੀਆ : ਹਾਂ... ਹਾਂ... ਇਹ ਉਥੇ ਚਲਾ ਜਾਵੇ, ਸਾਨੂੰ ਕੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਏ। ਇਕ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਆਪ ਮਰ ਜਾਏ।
 ਸੁੰਦਰੀ : ਨਹੀਂ ਨਹੀਂ, ਤੂੰ ਉਥੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ, ਉੱਥੇ ਗਿਆ ਕੋਈ ਜੀਂਦਾ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਸਿਵਾਏ ਉਸ ਨੰਗੇ ਆਦਮੀ ਦੇ ਤੇ ਉਹ ਸ਼ੁਦਾਈ ਦੇ।
 ਨੌਜਵਾਨ : ਨਹੀਂ ਉਹ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਸਿਆਣਾ ਏ, ਮੈਂ ਜਾਵਾਂਗਾ... ਉਸ ਚਬੂਤਰੇ 'ਤੇ।
 ਬਾਦਸ਼ਾਹ : ਹਾਂ... ਹਾਂ.. ਜਾ।
 ਔਲੀਆ : ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸਲਾਮਤ ਦਾ ਤੈਨੂੰ ਹੁਕਮ ਏ ਕਿ ਤੂੰ ਚਬੂਤਰੇ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਆਪਣੀ ਨਾਪਾਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰ।
(ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ ਚੁੱਪ ਹੈ, ਇਕ ਖਿਚਾਅ ਜਿਹਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਨੌਜਵਾਨ ਵਧਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕੁੜੀ ਉਹਦੇ ਪੈਰ ਫੜ ਲੈਂਦੀ ਏ। ਨਹੀਂ... ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਖਿਚੋਤਾਣ ਜਿਹੀ ਪਈ ਹੋਈ ਹੈ, ਪਰ ਨੌਜਵਾਨ ਚਬੂਤਰੇ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕੁਝ ਦੇਰ ਲਈ ਸਾਰੇ ਚੁੱਪ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।)
 ਸਿਪਾਹੀ : ਹੈਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ?
 ਸਿਪਾਹੀ 2 : ਇਹ ਹਾਲੇ ਜੀਂਦਾ ਏ ?
 ਸਿਪਾਹੀ 1 : ਦੇਖੋ ਕਿਸ ਸ਼ਾਨ ਨਾਲ ਖਲੋਤਾ ਏ।
 ਸਿਪਾਹੀ 2 : ਉਹ ਨੰਗਾ ਆਦਮੀ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ੋੜੀ ਪਾ ਰਿਹਾ ਏ।
 ਬਾਦਸ਼ਾਹ : ਖ਼ਾਮੋਸ਼, ਸਿਪਾਹੀਓ ਇਸ ਨੂੰ ਖੱਲੇ ਲਾਹੋ।
(ਸਿਪਾਹੀ ਖਲੋਤੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਖੱਲੇ ਵੇਖਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।)
 ਬਾਦਸ਼ਾਹ : ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਖੱਲੇ ਲਾਹੋ।
 ਸਿਪਾਹੀ : ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸਲਾਮਤ, ਅਸੀਂ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਲੋਕ ਇਸ ਚਬੂਤਰੇ 'ਤੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ?
 ਸਿਪਾਹੀ 2 : ਅਸੀਂ ਜਿਹੜੇ ਖੱਚੇ ਪਾਲਣ ਲਈ ਰੋਜ਼ ਗੁਨਾਹ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ

ਇਸ ਚਬੂਤਰੇ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁੱਲ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਾਂ?

ਸਿਪਾਹੀ 1 : ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਕਾਲੇ ਕਪੜੇ ਪਾਏ ਹੋਏ ਨੇ।

ਨੌਜਵਾਨ : ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸਲਾਮਤ, ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ, ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਕਦੀ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਚਿੱਟੇ ਕਪੜੇ ਪਾਏ ਹੋਏ ਨੇ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ : (ਉਹਦੀ ਗੱਲ ਟਾਲਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ) ਔਲੀਆ ਮੁਕੱਦਸ ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦਾ ਦਿਨ ਏ, ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੀ ਰੂਹ ਮੁਕੱਦਸ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਚਬੂਤਰੇ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਇਸ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਖੱਲੇ ਲਾਹੋ।

(ਨੰਗਾ ਤਾੜੀ ਮਾਰਦਾ ਹੈ।)

ਔਲੀਆ : ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸਲਾਮਤ, ਇਹ ਨਿਰਾਮੇਰੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦਾ ਦਿਨ ਨਹੀਂ। ਤੁਹਾਡੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦਾ ਵੀ ਦਿਨ ਏ। ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਾਂਤ ਰਹੋ। ਇਸ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਖੱਲੇ ਲਾਹੁਣ ਦੀ ਤਰਕੀਬ ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਖੱਲੇ ਆਵੇਗਾ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਗੁਨਾਹ ਕਰਕੇ ਉਥੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੀ ਭਸਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। (ਨੌਜਵਾਨ ਵੱਲ) ਐ ਨੌਜਵਾਨ ਤੈਨੂੰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ ਕਿ ਤੂੰ ਇਸ ਚਬੂਤਰੇ ਤੋਂ ਖੱਲੇ ਆ ਜਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਸ ਸੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਤੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਜਾਨ ਦੇਣੀ ਪਵੇਗੀ।

ਸੁੰਦਰੀ : ਨਹੀਂ... ਨਹੀਂ, ਤੂੰ ਖੱਲੇ ਨਾ ਆਈਂ, ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਦੇ ਦੇਵਾਂਗੀ। ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਦਾ ਕੀ ਏ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਹੋਈ ਇਕ ਮਨਹੂਸ।

ਨੌਜਵਾਨ : ਐ ਝੂਠੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਦੰਭੀ ਔਲੀਆ! ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਦੰਭ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਨੰਗਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਏ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਹਰ ਇਕ ਬੁਜ਼ਦਿਲ ਹੁਕਮਰਾਨ ਵਾਕਣ ਅਬਲਾ ਉੱਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਦੇ ਪਰਦੇ ਪਿੱਛੇ ਆਪਣੀ ਹਾਰ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਏ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ : ਬੁਜ਼ਦਿਲ ਵਾਕਣ।

ਨੌਜਵਾਨ : ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਸੂਰਮਾ ਕਿਸੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਾ ਏ ਜਾਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਤੋਂ ਡਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਏ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਈਨ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਉਹਦੀ ਮਾਂ, ਭੈਣ, ਮਹਿਬੂਬ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਝੁਕਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਏ।

ਔਲੀਆ : (ਹੌਲੀ ਜਿਹੀ) ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸਲਾਮਤ ਹੁਣ ਜੇਕਰ ਇਹ ਖੱਲੇ ਨਹੀਂ ਆਏਗਾ, ਤਾਂ ਇਸ ਕੁੜੀ ਵੱਲ ਬੇਵਫ਼ਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਗੁਨਾਹ ਕਰੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਖੱਲੇ ਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦੇ ਕਾਬੂ ਆ ਜਾਵੇਗਾ। (ਉੱਚੀ ਸਾਰੀ) ਨੌਜਵਾਨ ਤੈਨੂੰ ਸੋਚਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਤਾਂ ਤੂੰ ਖੱਲੇ ਆ ਜਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ

ਇਸ ਕੁੜੀ ਦਾ ਸਿਰ ਧੜ ਤੋਂ ਲਾਹ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸੁੰਦਰੀ : ਮੈਂ ਇਸ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ, ਇਸ ਨੌਜਵਾਨ ਲਈ ਸੌ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਵਾਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ, ਭਾਵੇਂ ਅੱਜ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕੀਤਾ ਏ ਅਤੇ ਇਹਦੀ ਕੀਮਤ ਜਾਣੀ ਏ।

ਨੌਜਵਾਨ : ਐ ਦੰਡੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀ ਪਰਜਾ ਦੇ ਲੋਕੋ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਚੁੱਪ ਖੜ੍ਹੇ ਰਹੋਗੇ ? ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੋਗੇ ਕਿ ਇਕ ਬੇਗੁਨਾਹ ਦਾ ਸਿਰ ਲਾਹਿਆ ਜਾਵੇ ? (ਲੋਕ ਚੁੱਪ ਹਨ) ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੋਗੇ ਕਿ ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਕਾਲੀ ਰਾਤ ਰਹੇ ? (ਲੋਕ ਚੁੱਪ ਹਨ) ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੋਗੇ ਕਿ ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਮਾਤਮ ਛਾਇਆ ਰਹੇ ? ਬੱਚੇ ਸਹਿਮੇ ਰਹਿਣ, ਉਹ ਹੱਸ ਨਾ ਸਕਣ ... ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਕਦੀ ਖੇੜਾ ਨਾ ਆਏ- ਬੋਲੋ ... ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਕ ਦਿਨ ਬੋਲਣਾ ਪਏਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਦਿਨ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ- ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸੂਰਜ ਦੀ ਕਿਰਨ ਵੇਖਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹੋ ?

ਲੋਕ : ਨਹੀਂ।

ਨੌਜਵਾਨ : ਫੇਰ ਅੱਜ ਸੱਚ ਤੇ ਝੂਠ ਦਾ ਨਿਤਾਰਾ ਹੋਣ ਦਿਓ।

ਲੋਕ : ਹਾਂ, ਅੱਜ ਇਹ ਨਿਤਾਰਾ ਹੋਣਾ ਹੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਨੌਜਵਾਨ : ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੱਚਾ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਇਹ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਇਸ ਚਬੂਤਰੇ 'ਤੇ ਆਉਣ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਕਰੇ।

ਇਕ ਆਵਾਜ਼ : ਪਹਿਲੇ ਔਲੀਆ ਜਾਵੇ।

ਦੂਜੀ ਆਵਾਜ਼ : ਹਾਂ, ਹਾਂ ਪਹਿਲੇ ਔਲੀਆ ਮੁਤਬੱਕਰ ਆਵੇ।

(ਔਲੀਆ ਸ਼ਸ਼ੋਪੰਜ ਵਿਚ ਹੈ।)

ਇਕ ਆਵਾਜ਼ : ਪਹਿਲੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਜਾਵੇ।

ਦੂਜੀ ਆਵਾਜ਼ : ਹਾਂ, ਹਾਂ ਪਹਿਲੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਜਾਵੇ।

(ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਘਬਰਾਉਂਦਾ ਹੈ)

ਸੁੰਦਰੀ : ਨਹੀਂ ਪਹਿਲੇ ਮੈਂ ਜਾਵਾਂਗੀ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ : ਤੂੰ ? ਜਿਸ ਨੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਹਰ ਗੁਨਾਹ ਕੀਤਾ ?

ਔਲੀਆ : ਨਹੀਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸਲਾਮਤ, ਇਸ ਨੂੰ ਨਾ ਜਾਣ ਦਿਓ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ : ਤੁਸੀਂ ਡਰਦੇ ਕਿਉਂ ਹੋ ਔਲੀਆ ?

(ਕੁੜੀ ਚਬੂਤਰੇ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਦੀ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਮੌਤ ਵਰਗੀ ਚੁੱਪ ਹੈ। ਸਿਵਾਏ ਨੰਗੇ ਆਦਮੀ ਦੇ ਜੋ ਦੁਆ ਦਾ ਮੁਕ ਅਭਿਨੈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ- ਕੋਈ ਹਿਲਦਾ ਨਹੀਂ... ਕੁੜੀ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀਆਂ ਬਾਹਵਾਂ ਵਿਚ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹਦੇ

ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਇਕ ਰੋਸ਼ਨੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਲੋਕ ਸਭ ਹੈਰਾਨ ਹਨ...
ਔਲੀਆ ਅਤੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਖਿਸਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ।)

ਨੌਜਵਾਨ : ਮੇਰੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਲੋਕੋ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਣਾ ਕੋਈ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ, ਪਰ ਕੁਝ ਸਵਾਰਥੀ ਲੋਕ ਚਾਹੁੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਣ ਦਾ ਹੱਕ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਲੋਕ ਕਦੀ ਔਲੀਆ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕਦੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ। ਸਾਰੇ ਗੁਨਾਹ ਉਹ ਆਪ ਕਰਦੇ ਨੇ, ਪਰ ਗੁਨਾਹਵਾਂ ਦਾ ਖ਼ੌਫ਼- ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਪਾਉਂਦੇ ਨੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਤੇ ਅਯਾਸ਼ੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਨੇ ਅਤੇ ਕਰਦੇ ਨੇ। ਆਓ, ਅੱਜ ਇਸ ਦਾ ਨਿਤਾਰਾ ਕਰੀਏ। ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਜੋ ਚਾਹੁੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਜੀਵੀ ਜਾਏ ਤੇ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਐਸਾ ਸਮਾਜ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦੂਜੇ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਲੁੱਟ- ਖਸ਼ੋਟ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ, ਉਹ ਇਸ ਚਬੂਤਰੇ 'ਤੇ ਆਏ- ਯਕੀਨ ਰੱਖੋ, ਇਹ ਥਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਹੈ, ਉਹ ਜਿੱਤ ਲਈ, ਉਹਦੀ ਜੈ ਜੈ ਕਾਰ ਲਈ ਹੈ।

(ਲੋਕ ਉਸ ਚਬੂਤਰੇ ਵੱਲ ਵਧਦੇ ਹਨ, ਔਲੀਆ ਅਤੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਖਿਸਕਦੇ ਦਿਸਦੇ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਸਾਧਾਰਨ ਲੋਕ ਇਕ ਇਕ ਕਰਕੇ ਉਸ ਚਬੂਤਰੇ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਹਨ, ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਉਹ ਬੁੱਢੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਪੌੜੀਆਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ, ਪਰ ਬੈਠਦੇ ਬੈਠਦੇ ਚੜ੍ਹਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਅਭਿਨੈ ਇਹ ਦਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਖਰੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਵੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਚਾਹ ਨਹੀਂ ਮੁਕਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਉਹ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਚੜ੍ਹ ਰਹੀ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਪਰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵੰਗ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਖਲੋਤੇ ਹਨ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦਾ ਇਕ ਚਿੰਨ੍ਹ ਬਣਦਾ ਹੈ।)